

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 445
van **FREYA SAEYS**
datum: 17 maart 2017

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Voetbal - Gezondheidsrisico's door koppen en kunstgrasvelden

De minister weet dat gezondheidsthema's me na aan het hart liggen. Sporten moet in een zo gezond mogelijke omgeving gebeuren, en al zeker bij kinderen en jongeren. Zonder overdreven paniekvoetbal te willen spelen, moeten we dit gezond sporten ook af en toe toetsen aan de wetenschap om te bepalen of het bestaande kader nog aangepast is aan bevindingen vanuit de wetenschap. Met toegenomen onderzoeksmogelijkheden leren we immers steeds beter gezondheidsrisico's beoordelen, en het zou jammer zijn dat deze kennis verloren gaat wegens starheid en afkerigheid om regels of omkadering aan te pakken.

Ik heb de minister bijvoorbeeld eerder al bevraagd over de gezondheidsrisico's die het veelvuldig koppen kan hebben op voetballende kinderen en jongeren. De minister antwoordde me toen dat de Voetbalfederatie Vlaanderen dit facet van nabij opvolgt en dat ze momenteel – op basis van het beschikbare onderzoek en de resultaten daarvan – geen verbod overwegen wegens gebrek aan onomstotelijke argumenten. Een verbod lijkt dus niet aan de orde voor zowel de Voetbalfederatie als voor de minister.

Een nieuw Schots onderzoek werpt wel een ander licht op de zaak en zegt dat zij voor het eerst aangetoond hebben dat veelvuldig koppen een negatief gevolg heeft voor het geheugen van spelers. Uit tests bleek dat een groep voetballers die 20 keer achter elkaar kopten, op vlak van geheugen 41 tot 67% slechter scoorden. Hoewel ik me ervan bewust ben dat 20 keer koppen op relatief korte termijn niet zo vaak voorkomt in wedstrijdsituaties en al zeker niet in het jeugdvoetbal, bewijzen dergelijke onderzoeken volgens mij toch een samenhang tussen koppen en hersenschade dat niet genegeerd mag worden.

Hieraan gekoppeld publiceerde wetenschappers van de University College London en de Universiteit van Cardiff afgelopen week hun resultaten. Het onderzoek toonde aan dat de door hen onderzochte voetballers duidelijk leden aan chronische traumatische encefalopathie, een ziekte die ontstaat door steeds terugkerende hoofdletsels. Deze ziekte kan leiden tot geheugenverlies, depressies en de ziekte van Alzheimer. De wetenschappers stelden bij de door hen onderzochte personen ook vast dat ze na hun 60ste de eerste tekenen van dementie vertoonden waar dit zich normaal pas tien jaar later, vanaf het 70ste levensjaar, voordoet. Volgens Leuven neurochirurg Bart Depreitere is het vooral belangrijk om voetballers die een hersenschudding oplopen hebben goed op te volgen en niet te snel opnieuw te laten herbeginnen met voetbal.

Deze week kwam ook een ander gezondheidsthema in het voetbal terug onder mijn aandacht, namelijk nieuwe onderzoeken die vaststellen dat rubberkorrels op kunstgrasvelden mogelijk toch gezondheidseffecten hebben. Een Nederlandse hoogleraar riep op om niet op velden te voetballen waar schadelijk rubbergranulaat gebruikt wordt. Wederom betreft het hier geen onomstotelijk bewijs en heeft de minister in eerdere parlementaire vragen hierover gewezen op de omzichtigheid waarmee Vlaanderen te werk gaat als het zelf nieuwe kunstgrasvelden aanlegt, maar toch zou ik naar aanleiding van deze twee thema's graag enkele vragen stellen.

1. Hoe verloopt het overleg tussen de minister en de verschillende sportfederaties om gezondheidsrisico's te bespreken?
2. Komen tijdens dergelijk overleg vaak bevindingen uit nieuwe gezondheidsstudies aan bod? Ziet de minister ruimte om deze nieuwe bevindingen inzake de risico's van koppen, mee te nemen naar een volgend overleg met de voetbalfederatie of Belgische voetbalbond?
3. Op welke manier en wanneer wordt er beslist om over te gaan tot maatregelen na wetenschappelijk onderzoek betreffende gezondheidsrisico's in de sport?

ANTWOORD

op vraag nr. 445 van 17 maart 2017

van **FREYA SAEYS**

Voorafgaand wil ik deze vraag toch kaderen binnen een breder perspectief. Het aantal vragen van de voorbije maanden over gezondheidsrisico's van sport zou de indruk kunnen geven dat sport, en in het bijzonder voetbal, een heel gevaarlijke en ongezonde activiteit is. Uiteraard is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid om erover te waken dat sportbeoefening op een kwaliteitsvolle manier gebeurt, met inachtneming van de integriteit, zowel fysiek als psychisch, van de sporters. Laat ons toch niet vergeten dat voetbal een gezonde activiteit is waarbij sporters, vaak kinderen, veel spelplezier beleven, fysiek actief zijn, vriendjes leren kennen, enzovoort. Ik vind het belangrijk om dit te benadrukken en om de vele mensen die dit dag in dag uit mogelijk maken – trainers, scheidsrechters, bestuurders, ouders, supporters, enzomeer – te waarderen en te bedanken voor hun inzet.

1. De bilaterale gesprekken met de sportfederaties om tot een samenwerkingsovereenkomst met Sport Vlaanderen te komen zijn lopende. Tijdens deze gesprekken komen ook de opdrachten van de sportfederaties zoals geformuleerd in het decreet gezond en ethisch sporten aan bod. De federaties hebben hiervoor een checklist ter beschikking (in bijlage).
Eén van de opdrachten is het analyseren van sportspecifieke risico's en de te nemen preventieve maatregelen en initiatieven. De federaties kunnen zich hiervoor laten ondersteunen door de Vlaamse Vereniging voor Sportgeneeskunde (VVS). De VVS is erkend en gesubsidieerd als organisatie voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling op het gebied van gezond sporten en dus ook om sportfederaties te ondersteunen bij het ontwikkelen van een preventief gezondheidsbeleid.
2. VVS volgt als kenniscentrum het sportwetenschappelijk en sportmedisch onderzoek op en organiseert jaarlijks 2 workshops voor artsen van sportfederaties over sportwetenschappelijke thema's. Tijdens deze momenten vindt uitwisseling van bevindingen uit nieuwe gezondheidsstudies plaats. Uiteraard zijn er ook rechtstreekse contacten tussen VVS en de meeste sportfederaties zodat actuele informatie snel doorgegeven kan worden.
3. Door de verschillende berichten over de mogelijke risico's van koppen is dit thema uiteraard een gespreksonderwerp in contacten met Voetbal Vlaanderen. Ik stel vast dat deze federatie haar verantwoordelijkheid ernstig neemt en via haar medische commissie alle ontwikkelingen en nieuwe inzichten op het vlak van letselpreventie opvolgt en maatregelen voorstelt. Zoals in een eerder antwoord al aangegeven, is het jeugdreglement aangepast aan de mogelijkheden van de kinderen. Kinderen koppen bijna niet omdat ze dat niet graag doen én omdat je voetballen 'over de grond' leert. De ingooi is bijvoorbeeld vervangen door de intrap of het indribbelen. Ook in het leerplan is koppen niet voorzien voor kinderen jonger dan 13 jaar. Daarna komt het heel beperkt aan bod én zelfs op adolescentenleeftijd zie je nergens omstandigheden zoals in de Schotse studie (20 keer na elkaar koppen). Momenteel heeft het dan ook geen zin om de problematiek uit te vergroten.
We blijven het wetenschappelijk onderzoek hieromtrent opvolgen. Een onderzoeksgroep van de KU Leuven participeert in een Europees consortium met partners uit Duitsland, Israël, Noorwegen, Slowakije en Nederland. Dit consortium gaat in de verschillende landen een groep elitevoetballers tussen 14 en 17 jaar

gedurende een volledig seizoen opvolgen en testen op verschillende parameters zoals cognitie, motorische vaardigheden, balans, hersenfunctie en hersenstructuur en vergelijken met eliteatleten van dezelfde leeftijd uit niet-contactsporten. De KULeuven kreeg hiervoor 180.000 euro toegekend vanuit het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). De onderzoeksgroep stelde de opzet van dit onderzoek ondertussen voor aan mijn kabinet en de sportadministratie. Momenteel bekijkt de sportadministratie of het mogelijk is om ook vanuit sportbeleid een extra financiële ondersteuning voor dit onderzoek te voorzien. Het spreekt voor zich dat dergelijk onderzoek van nabij opgevolgd wordt.

Wat betreft de opvolging van wetenschappelijk onderzoek over rubberkorrels op kunstgrasvelden, verwijs ik naar mijn antwoorden op de vragen om uitleg van 9 maart 2017 nr. 1197 van dhr. Bert Moyaers, nr. 1258 van dhr. Imade Annouri, nr. 1313 van dhr. Herman Wynants en van 30 maart 2017 nr. 1615 van dhr. Bert Moyaers n.a.v. de resultaten van verschillende studies en rapporten over de mogelijke gezondheidsrisico's.

Ik wil zo snel mogelijk duidelijkheid van de Europese Commissie of ze de normen al dan niet zullen verstrengen, zodat we – indien nodig – ook zo snel mogelijk maatregelen kunnen nemen, uiteraard in overleg met de sector. Het eventueel aanpassen van de REACH-norm gebeurt op voorstel van de Europese Commissie in een comité dat bestaat uit de lidstaten. Daarom heb ik een vraag gericht aan de Commissie om haar positie in dit dossier te verduidelijken en aan te geven of ze ja dan nee een wijziging zou voorstellen. De brief werd ook ter informatie overgemaakt aan de andere gemeenschappen en aan het federale niveau.

Daarnaast blijft Sport Vlaanderen alle relevante informatie verzamelen en ontsluiten op haar website zodat elke belanghebbende correct wordt geïnformeerd. (<https://www.sport.vlaanderen/lokale-besturen/thema-s/gezondheidseffecten-kunstgrasvelden/>).